

Sygn. akt II PK 239/17

POSTANOWIENIE

Dnia 19 września 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Rączka

w sprawie z powództwa M. N.
przeciwko K. L. prowadzącej działalność gospodarczą pod firmą L. w K.
o odszkodowanie, wynagrodzenie za godziny nadliczbowe, premie, diety,
zwrot wydatków,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 19 września 2018 r.,
skargi kasacyjnej powoda od wyroku Sądu Okręgowego w O.
z dnia 30 marca 2017 r., sygn. akt V Pa [...],

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od powoda na rzecz pozwanej kwotę 1350 (jeden tysiąc trzysta pięćdziesiąt) zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 30 marca 2017 r., sygn. akt V Pa [...] Sąd Okręgowy w O. w sprawie z powództwa M. N. przeciwko K. L. prowadzącej działalność gospodarczą pod firmą „L.” w K. o odszkodowanie, wynagrodzenie za godziny nadliczbowe, premie, diety oraz zwrot wydatków, na skutek apelacji pozwanej zmienił wyrok Sądu Rejonowego w O. z 3 listopada 2016 r., sygn. akt IV P [...], którym Sąd ten częściowo uwzględnił powództwo, w ten sposób, że oddalił powództwo o zapłatę premii, zaś w pozostałym zakresie apelację oddalił.

W sprawie ustalono, że powód M. N. zatrudniony był u pozwanej K. L.

prowadzącej działalność gospodarczą pod firmą „L.” w K. od dnia 10 lutego 2012 r. na stanowisku menedżera w oparciu o umowę o pracę na okres próbny. Na otrzymywane przez niego wynagrodzenie, zgodnie z zawartą w dniu 10 lutego 2012 r. umową o pracę, składało się wynagrodzenie zasadnicze w wysokości 3.485,56 zł brutto i premia w wysokości 2,5% od kwoty 100.000 zł, zaś w przypadku jej przekroczenia - 3% od wartości umów podpisanych przez pracownika z kontrahentami pracodawcy.

W dniu 10 maja 2012 r. strony zawarły umowę o pracę na czas nieokreślony na tożsamym stanowisku pracy. Na otrzymywane przez niego wynagrodzenie, zgodnie z umową z dnia 10 maja 2012 r. umową o pracę, składało się wynagrodzenie zasadnicze w wysokości 3.485,56 zł brutto i premia uznaniowa w wysokości 2,5% od kwoty 100.000 zł, zaś w przypadku jej przekroczenia - 3% od wartości umów podpisanych przez pracownika z kontrahentami pracodawcy.

Aneks do umowy z dnia 2 lipca 2012 r. strony zmieniły zapisy umowy z dnia 10 maja 2012 r. dotyczące wynagrodzenia powoda wskazując, że od dnia 1 lipca 2012 r. powód będzie otrzymywał wynagrodzenie zasadnicze - bez zmian oraz premię uznaniową.

Pracownicy K. L. wynagrodzenie zasadnicze otrzymywali przelewem na rachunek bankowy, premie były natomiast im wypłacane gotówką przez K. L. lub jej męża J. L..

M. N., podobnie jak inni pracownicy, także otrzymywał od pracodawcy premie, które były mu wypłacane comiesięcznie gotówką do rąk własnych. W okresie od stycznia 2013 r. do października 2013 r. powód nie otrzymał od pozwanej przyznanej premii. Za miesiące luty i marzec 2013 r. pozwana nie przyznała powodowi premii. M. N. złożył, podobnie jak inni pracownicy, wniosek o udzielenie mu urlopu bezpłatnego w okresie od dnia 1 lutego 2013 r. do dnia 31 marca 2013 r. Wnioski urlopowe były składane na polecenie pracodawcy, a w czasie urlopu bezpłatnego pracownicy, w tym powód, świadczyli pracę.

Od 11 do 15 marca 2013 r. M. N. odbył podróż służbową. Wraz z P. J., J. L. i K. L. powód udał się do Włoch. Podczas podróży służbowej w zakładzie włoskiego kontrahenta powód służył swoją pomocą w negocjacjach z potencjalnym kontrahentem i rozmowach handlowych, z uwagi na znajomość języka włoskiego.

Kontrahent K. L. - włoska firma D. wystawiła M. N. certyfikat ukończenia szkolenia.

Drugi wyjazd służbowy powoda miał miejsce w dniach od 29 kwietnia do 3 maja 2013 r. i również odbył się do Włoch. M. N. wziął udział w szkoleniu w firmie współpracującej z pozwaną. Wyjazd ten powód ponownie odbywał z P. J., J. L. i K. L.. Oprócz wizyty w firmie włoskiej państwo L. chcieli zwiedzać Włochy stąd wyjazd ten uległ przedłużeniu do 5 dni.

Koszty obu wyjazdów służbowych zostały pokryte w całości przez pozwaną.

W okresie zatrudnienia u pozwanej M. N. świadczył pracę w godzinach nadliczbowych:

- w listopadzie 2012 r. - 38 h 25 min.,
- w grudniu 2012 r. - 4 h,
- w lutym 2013 r. - 1 h 25 min.,
- w marcu 2013 r. - 18 h 50 min.,
- w kwietniu 2013 r. - 17 h 20 min.,
- w czerwcu 2013 r. - 27 h 40 min.,
- w lipcu 2013 r. - 29 h 55 min.,
- w sierpniu 2013 r. - 26 h 20 min.,
- we wrześniu 2013 r. - 8 h 40 min.,
- w październiku 2013 r. - 21 h 20 min.

Za pracę w godzinach nadliczbowych nie zostało mu wypłacone należne wynagrodzenie. Pismem z dnia 16 stycznia 2014 r. M. N. wezwał K. L. do zapłaty łącznej kwoty 44.729,42 zł brutto tytułem wynagrodzenia za nadgodziny (13.516,67 zł), delegacji (1.152 zł), premii za rok 2013 r. (29.452.75 zł) i zwrot opłat za hotel (630 zł). Termin zapłaty wyznaczono na dzień 31 stycznia 2014 r. Powód kilkakrotnie wzywał pozwaną do zapłaty zaległych należności, jednakże pracodawca nie odpowiedział powodowi na żadne z tych wezwań.

Pismem z dnia 7 marca 2014 r. M. N. rozwiązał umowę o pracę jak a łączyła go z K. L. bez zachowania okresu wypowiedzenia. Jako przyczynę wskazał brak wypłaty należnego wynagrodzenia za rok 2012 oraz 2013, brak zapłaty umówionej premii oraz uiszczenia diet z tytułu podróży służbowych, zgodnie z wezwaniem do zapłaty którego termin zapłaty upłynął 31 stycznia 2014 r.

Pismem z dnia 11 marca 2014 r. K. L. wskazując jak o podstawę prawną art.

52 § 1 k.p. rozwiązała z powodem umowę o pracę bez zachowania okresu wypowiedzenia z uwagi na działanie na szkodę pracodawcy poprzez uniemożliwienie pracodawcy kontaktów z kontrahentami, wprowadzenie w błąd co do posiadanego wykształcenia oraz prawa jazdy oraz przez wzgląd na nieprawidłowe uzyskiwanie i wykorzystywanie zwolnień chorobowych.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd pierwszej instancji wyrokiem z 3 listopada 2016 r., sygn. akt IV P [...] uznał, że powództwo częściowo zasługuje na uwzględnienie i zasądził od pozwanej na rzecz powoda kwotę 17.001 zł tytułem niewypłaconej premii. Wyrok Sądu Rejonowego zaskarżyła apelacją pozwana, zarzucając mu naruszenie art. 233 § 1 k.p.c.; art. 233 § 1 i art. 316 § 1 k.p.c.; art. 232 w zw. z art. 6 k.c. oraz art. 151 § 1 pkt 2 k.p. i art. 151⁴ § 1 k.p.

Sąd drugiej instancji w wyniku rozpoznania apelacji pozwanej stwierdził, że zasługuje ona na uwzględnienie w części, w jakiej wskazuje argumenty przemawiające za uznaniowym charakterem premii wypłacanej powodowi.

Sąd Okręgowy wskazał, że do dnia 1 lipca 2012 r. postanowienia umowy o pracę łączącej strony odnoszące się do premii miały treść szczegółową, konkretną i sprawdzalną, strony stosunku pracy przewidywały, że M. N. oprócz wynagrodzenia zasadniczego będzie otrzymywał premię w wysokości 2,5% „od kwoty 100.000 zł”, a w przypadku „przekroczenia miesięcznie 100.000 zł - 3% od wartości podpisanych przez pracownika umów z kontrahentami pracodawcy, różnica pomiędzy treścią zapisów w umowie o pracę na okres próbny z dnia 10 lutego 2012 r. oraz umowie o pracę na czas nieokreślony z dnia 10 maja 2012 r. polega na wpisaniu w drugiej z tych umów określenia uznaniowa”, co samo w sobie nie stanowi okoliczności przesądzającej o charakterze tego świadczenia, wobec istnienia szczegółowych regulacji, tj. mechanizmu wyliczania premii.

Aneks z 2 lipca 2012 r. wprowadzono zmianę w treści stosunku pracy polegającą na pominięciu wszystkich cytowanych powyżej zapisów, wynagrodzenie powoda określono jako „zasadnicze w wysokości - bez zmian oraz premią uznaniową”. W przekonaniu Sądu drugiej instancji M. N. musiał przewidywać konsekwencje wprowadzenia tego rodzaju określenia o charakterze ogólnym, sprowadzające się głównie do pogorszenia warunków jego wynagrodzenia i niemożności skutecznego dochodzenia jego zasądzenia na drodze sądowej. Z

zeznań powoda wynika wprost, że łączył wprowadzenie aneksu z koniecznością „zabezpieczenia interesów pracodawcy” oraz reakcją pracodawcy na korzystanie z telefonu służbowego do celów prywatnych, a więc zdawał sobie sprawę, że zmiana warunków stanowi formę „represji” wobec pracownika, jednak podpisał stosowny aneks w lipcu 2012 r.

Akcentowany przez Sąd pierwszej instancji fakt wyliczania przez powoda „premi” na dotychczasowych zasadach po 1 lipca 2012 r. nie mógł, zdaniem Sądu odwoławczego, być utożsamiany z istnieniem takiej praktyki również po stronie pracodawcy, oznacza on jedynie, że powód prowadził takie wyliczenia oraz że trafiły one do pracodawcy oraz ewentualnie stanowiły punkt wyjścia do ustalenia wysokości premii uznaniowej. Jako niekonsekwentne należało ocenić rozumowanie Sądu, z którego wynika, że „ premia miała charakter uznaniowy co do jej przyznania (...), strona pozwana nie była obowiązana przyznać powodowi premii za każdy miesiąc, ale jeżeli już to zrobiła, niejako uruchamiając fundusz „premiowy”, to obowiązana była do jej wypłacenia według zasad obowiązujących w umowach o pracę przed wprowadzeniem aneksu. Równocześnie Sąd przyjął, że pozwana nie wykazała, aby wypłaciła powodowi 16.100 zł tytułem premii. W świetle takiego rozumowania jedynym dowodem „uruchomienia” premii pozostawało wyłącznie wyliczenie powoda, które w istocie stanowi tylko dowód jego sporządzenia przez M. N..

Sąd drugiej instancji uznał w konsekwencji, że dochodzona przez powoda premia stanowiła dobrowolne całkowicie uznaniowe przysporzenie majątkowe pracodawcy na rzecz pracownika, które mogło być dochodzone dopiero po jego przyznaniu, a taka sytuacja nie występowała w ocenianym przypadku, w związku z powyższym na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. zmieniono zaskarżony wyrok w pkt. II, oddalając powództwo o zapłatę premii.

Powyższy wyrok Sądu Okręgowego zaskarżył skargą kasacyjną powód w części w jakiej zmienił wyrok Sądu Rejonowego oddalając powództwo o zapłatę premii. Skargę oparto na zarzutach naruszenia przepisów prawa materialnego i procesowego.

Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania oparto na podstawie przyjęcia skargi do rozpoznania określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 4

(oczywista zasadność skargi) k.p.c. Wskazano, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, bowiem Sąd Okręgowy w O. wydał wyrok z naruszeniem prawa materialnego oraz postępowania nie oddalając apelacji pozwanej w całości i błędnie przyjmując, wbrew zebranemu materiałowi dowodowemu w pierwszej instancji, w postaci zeznań samej pozwanej, że premia należna powodowi nie miała charakteru premii regulaminowej mimo jej nazwy w umowie.

W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący podnosił, że Sąd Okręgowy w O., błędnie ocenił materiał dowodowy zgromadzony w niniejszej sprawie dotyczący charakteru i rzeczywistej woli pozwanej jako pracodawcy co do zasad i wysokości przyznawania premii, co w konsekwencji spowodowało niesłuszne przyjęcie przez Sąd drugiej Instancji, że nie zostały spełnione wszystkie przesłanki do jej przyznania, a apelacja w tym zakresie była uzasadniona. Tymczasem jak wynika z całości zebranego materiału dowodowego rzeczywista wola pracodawcy, poprzez stosowane praktyki była zupełnie inna, co sama pozwana i świadkowie powołani w sprawie potwierdzili to w swoich zeznaniach. Premia choć w umowie była pozornie nazwana „uznaniową” w rzeczywistości - stosowanej praktyce - miała charakter uznaniowo-regulaminowy i została bezspornie przyznana przez pozwaną M. N.. Kwestią sporną w sprawie były jedynie okoliczności dotyczące jej wypłaty. Pozwana twierdziła, że wypłaciła ją „do ręki” powodowi w wysokości 16.100 zł, nie negując faktu jej przyznania, a powód temu zaprzeczał.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną pozwana wniosła o:

1) wydanie postanowienia o odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania z uwagi na brak spełnienia ustawowych przesłanek określonych przepisem art. 398⁹ § 1 pkt 4;

z ostrożności procesowej, również o:

2) oddalenie skargi kasacyjnej powoda w całości jako bezzasadnej;

3) zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej kosztów postępowania kasacyjnego, w tym kosztów zastępstwa prawnego, według norm prawem przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna powoda nie kwalifikuje się do przyjęcia jej do merytorycznego rozpoznania. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie (1) występuje istotne zagadnienie prawne, (2) istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, (3) zachodzi nieważność postępowania lub (4) skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W związku z tym wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym przepisie, a jego uzasadnienie zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy.

Wniesiona w sprawie skarga kasacyjna zawiera wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania uzasadniony w ten sposób, że skarga jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.). Nie można jednak uznać, że skarżący wykazał istnienie przesłanki przyjęcia skargi do rozpoznania określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjęto, że przesłanka oczywistej zasadności skargi kasacyjnej (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.) spełniona jest wówczas, gdy zachodzi niewątpliwa, widoczna na pierwszy rzut oka, tj. bez konieczności głębszej analizy, sprzeczność orzeczenia z przepisami prawa nie podlegającymi różnej wykładni (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 8 marca 2002 r., I PKN 341/01, OSNP 2004 nr 6, poz. 100; z dnia 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004 nr 3, poz. 49). Musi być zatem oczywiste, że ma miejsce kwalifikowana postać naruszenia prawa, zauważalna *prima facie* przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, która przesądza o wadliwości zaskarżonego orzeczenia w stopniu nakazującym uwzględnienie skargi (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 24 lutego 2012 r., II CSK 225/11, niepubl.; z dnia 23 listopada 2011 r., III PK 44/11, niepubl.). Powołanie się na przesłankę zawartą w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. zobowiązuje przy tym skarżącego do przedstawienia wyводу prawnego, uzasadniającego jego pogląd, że skarga jest oczywiście uzasadniona, przy czym, o ile dla uwzględnienia skargi kasacyjnej wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla jej przyjęcia do

rozpoznania konieczne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającej na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274).

Nie sposób uznać, aby skarżący wykazał, że skarga kasacyjna wniesiona w niniejszej sprawie jest oczywiście uzasadniona. W pierwszej kolejności należy wskazać, że zgodnie z art. 398³ § 3 k.p.c. podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów, bowiem Sąd Najwyższy jako sąd prawa, a nie sąd faktu jest związany stanem faktycznym ustalonym przez sądy *meriti*. Tymczasem wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i jego uzasadnienie oparte są bezpośrednio na kontestacji oceny materiału dowodowego i ustaleń faktycznych dokonanych przez Sąd drugiej instancji. Z lakonicznego uzasadnienia wniosku wynika, że podstawowym zarzutem skarżącego wobec zaskarżonego wyroku, który miałby świadczyć o oczywistym naruszeniu przepisów prawa jest dokonanie błędnych ustaleń faktycznych co do charakteru premii wypłacanej powodowi. Jednocześnie jednak skarżący w tym elemencie konstrukcyjnym skargi kasacyjnej nie wskazuje na jakiegokolwiek naruszenia prawa procesowego, a tym bardziej na rażące, widoczne *prima facie* naruszenia, które mogłyby świadczyć o oczywistej zasadności skargi kasacyjnej.

W tej sytuacji należało uznać, że wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wraz z jego uzasadnieniem stanowią jedynie polemikę z ustaleniami Sądu drugiej instancji i dokonaną przez niego oceną materiału dowodowego w sprawie i jako takie nie mogą one stanowić podstawy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Stwierdzając, że nie zachodzą przyczyny przyjęcia skargi, określone w art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy postanowił zgodnie z art. 398⁹ § 2 k.p.c. Rozstrzygnięcie w przedmiocie kosztów oparto na § 10 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 9 ust. 1 pkt 2 w zw. z § 2 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2015 r., poz. 1804).

